

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ การมีส่วนร่วมของเกษตรกร ในการจัดการน้ำจากอ่างเก็บน้ำ
ของ รพช. ท้องที่ อำเภอถ้ำ จังหวัดลำพูน

ชื่อผู้เขียน นายสมเกียรติ ผาสุขวงษ์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

ศาสตราจารย์ ดร. มนต์ สุวรรณ	ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ประหยัด ปานดี	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. อนูรักษ์ ปัญญาวัฒน์	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการน้ำจากอ่างเก็บน้ำระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการน้ำ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ เกษตรกรที่ได้รับน้ำจากโครงการ อ่างเก็บน้ำห้วยแม่เหยียบ และโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ยางจิว จำนวน 120 ครัวเรือน การศึกษาได้ใช้แบบสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล เกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทั่วไป และความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรต่อการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ t - test

ผลการศึกษา สรุปได้ว่า สภาพปัจจุบันในการจัดการน้ำของอ่างเก็บน้ำห้วยแม่เหยียบ และอ่างเก็บน้ำแม่ยางจิว มีคณะกรรมการกลุ่มผู้ใช้น้ำทำหน้าที่กำหนดระเบียบการใช้อ่างเก็บน้ำ ดำเนินการจัดการอ่างเก็บน้ำ การใช้น้ำในพื้นที่รับน้ำ การดูแลซ่อมแซมแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำ จัดประชุมกำหนดแผนการใช้น้ำ และเป็นตัวแทนของกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำในการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ สำหรับปัจจุบันมีข้อจำกัดจากปริมาณน้ำในอ่างน้อย ประกอบกับสภาวะฝนแล้ง เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่สามารถนำน้ำจากอ่างเก็บน้ำมาใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกได้

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 70 มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการน้ำ ทราบถึงประโยชน์ของการจัดการน้ำ การลอกคูคลอง การเลือกพืชปลูกให้เหมาะสมกับการใช้น้ำ มีความตระหนักถึง

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับแหล่งน้ำ การอนุรักษ์แหล่งน้ำ เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการน้ำเพื่อการเกษตร จากข่าวสารจากโทรทัศน์ (ร้อยละ 86.7) เพื่อนบ้าน (ร้อยละ 80.0) หอกระจายข่าว (ร้อยละ 60.0) วิทยุ(ร้อยละ 55.0) สำหรับความถี่ในการได้รับข่าวสารโดยส่วนใหญ่ 1 – 2 ครั้งต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 12.5-64.2)

การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการน้ำจากอ่างเก็บน้ำแยกตามกิจกรรมที่มีส่วนร่วมพบว่า การปรึกษาหารือ และการรับผลประโยชน์เกษตรกรมีส่วนร่วมระดับต่ำ การประสานงานมีส่วนร่วมระดับต่ำมาก สำหรับการดำเนินการ และการติดตามผลประโยชน์ มีส่วนร่วมระดับปานกลาง ดังนั้นในภาพรวมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการน้ำจากอ่างเก็บน้ำอยู่ในระดับต่ำ

ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการจัดการน้ำ ได้แก่ระดับการศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการน้ำ รายได้ของครัวเรือน พื้นที่ถือครอง จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่แตกต่างกัน การเคย และไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อทาง โทรทัศน์ หอกระจายข่าว สื่ออื่น ๆ และสถานภาพทางสังคม ได้แก่ การเป็น หรือไม่เป็น สมาชิกสหกรณ์ มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำของเกษตรกรไม่แตกต่างกันทางสถิติ ยกเว้น การเคย และไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารการจัดการน้ำ จากสื่อ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เอกสาร และวารสาร เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่ และ สถานภาพทางสังคมการเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำ ซึ่งมีความแตกต่างกันทางสถิติ

Independent Study Title   Farmers' Participation in Water Management of the
Accelerated Rural Development Reservoir in Amphoe Li,
Changwat Lamphun

Author   Mr.Somkiat Phasukwong

M.A.   Man and Environment Management

Examining Committee

Prof. Dr. Manat Suwan   Chairman

Assoc.Prof. Prayad Pandee   Member

Assoc.Prof. Dr. Anurak Panyanuwat   Member

ABSTRACT

This study was conducted, firstly, to determine the water management and general condition of the Hoey Mae Yeap and Mae Ya-ngua reservoirs under the Accelerated Rural Development Projects in Amphoe Li, Changwat Lamphun, secondly, to examine the farmers participation and factors which were impacted to farmer 's participation in water management. One hundred and twenty farmers using irrigated water in the water resources were used as the sampling group of this study. The researcher used interview, questionnaires, and indept-interview to collect data. The data were analysed using frequency distribution, percentage, means, standard deviation , one-way analysis of variance and t –test analysis.

The results of this study were as followed :

The present condition in water management of the Hoey Mae Yeap and Mae Ya-ngua reservoirs depended on the executive board of water user who played a role in making the regulation for irrigated water management (planing , cooperating, maintenacing, and meeting related with water uses) They also drew the restrictions of the volumes of water in the reservoirs which had low level of water and were not enough for farming .

The farmers, more than 70 percentage, undetstood about water management, selection the suitable plants for planting area, were aware of the environment of reservoir, and conservation. Most farmers received information about water management, from television

(86.7 %), neighbourhood (80 %), village speakers (60%), and radio programs (55 %). The frequency in receiving such information were 1 or 2 times per week.

The degree of farmers participation in water management of reservoirs (consultation, receiving the benefit, cooperation, operation and the follow was at a low degree.

The differences of educational degree, water management knowlage, income, farming area, group members, types of information and some social positions (members of credits unions) of farmer did not significantly affect the degree of farmers participation in water management. There were statistically significant differences in the participation from receiving information of water management through radio, news papers, journals, neighbourhood, governmental officials and members of water users.